

УДК 373.5.091.2-023.11:811.111]:[37.091.313:791.229.2]:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2025-4-20>**Подосиннікова Ганна Ігорівна**

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка,
Суми, Україна

E-mail: anna.podosinnikova@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6123-4845>

Researcher ID: HNR-8916-2023

Скоробагатько Дарія Петрівна

здобувачка вищої освіти

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка,

Суми, Україна

E-mail: dashaskoro47@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-9012-7538>

**Психолого-методичний потенціал використання інтерактивної технології «кіноклуб»
для формування компетентності в англомовному аудіюванні на матеріалі автентичних
документальних фільмів в учнів профільної школи**

У статті всебічно досліджено потенціал використання авторської технології інтерактивного навчання «кіноклуб» («інтерактивний кіноклуб») на матеріалі автентичних документальних фільмів у формуванні компетентності в англомовному аудіюванні старшокласників. Актуальність дослідження зумовлена зростаючою потребою профільної школи в ефективних, надійних і водночас гнучких інструментах підвищення навчальної мотивації, розвитку стратегічних аудитивних умінь та залучення учнів до осмисленої, цілеспрямованої й емоційно значущої взаємодії з автентичним іншомовним контентом в умовах цифровізації, мультимедіазації освіти та інтенсивного зростання інформаційного навантаження. Метою статті є визначення психолінгвістичних, методичних і комунікативних особливостей аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, докладна характеристика інтерактивної технології «кіноклуб», з'ясування її дидактичного, мотиваційного та когнітивного потенціалу для цілеспрямованого, поетапного й результативного формування компетентності в англомовному аудіюванні учнів профільної школи на основі автентичних документальних фільмів. Показано, що формат «кіноклубу» ефективно сприяє розвитку аудитивних стратегій різного рівня складності, формуванню міжкультурної, соціально-емоційної та комунікативної компетентностей, стимулює критичне й аналітичне мислення, підтримує сталість інтересу до іншомовного контенту, а також забезпечує глибшу внутрішню мотивацію завдяки інтерактивності, колективному обговоренню та рефлексії. Додатково підкреслено, що використання документальних фільмів забезпечує учням доступ до реалістичних комунікативних ситуацій, що сприяє глибшому зануренню у мовне середовище. Обґрунтовано психолого-методичний потенціал інтерактивної технології, визначено ключові умови її ефективного впровадження, серед яких – поетапність, автентичність матеріалу, варіативність технік аудіювання та системність подальшого обговорення, а також окреслено принципи побудови методики навчання, що поєднує автентичність, інтеракцію, розвиток стратегічної обізнаності, формування навичок смислової переробки інформації та залучення учнів до усвідомленої, глибокої інтерпретації змісту документальних фільмів.

Ключові слова: інтерактивне навчання, аудіювання, компетентність, кіноклуб, автентичні документальні фільми, навчальна мотивація.

Вступ. Проблема забезпечення ефективності формування іншомовної компетентності в аудіюванні та навчальної мотивації учнів залишається однією з найскладніших у шкільній практиці. Одним із ефективних шляхів її вирішення є інтеграція мультимедійних засобів навчання та інтерактивних технологій, зокрема авторської технології Г.І. Подосиннікової «інтерактивний кіноклуб», яка розроблена в руслі інтерактивного, колаборативного і соціально-емоційного навчання на засадах комунікативно-

діяльнісного, особистісно орієнтованого, міжкультурного, рефлексивного підходів. Емпіричні дослідження, які проводяться з 2016 р. на базі роботи професійної методичної майстерні «Кіноклуб вчителя англійської мови» Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка під керівництвом Г.І. Подосиннікової (Подосиннікова, Кривошия, 2022), засвідчують, що інтерактивний кіноклуб формує активну позицію учнів у процесі навчання та стимулює когнітивну й емоційну залученість.

Мета та завдання дослідження. Мета статті – обґрунтувати психолого-методичний потенціал використання інтерактивної технології «кіноклуб» для формування компетентності в англомовному аудіюванні на матеріалі автентичних документальних фільмів в учнів профільної школи.

Для досягнення мети поставлено завдання: визначити психолінгвістичні та лінгводидактичні особливості аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, розглянути психолого-педагогічні переваги «інтерактивного кіноклубу» як технології інтерактивного навчання аудіювання, проаналізувати потенціал матеріалу автентичних документальних фільмів як засобу формування компетентності в англомовному аудіюванні з використанням інтерактивної технології «кіноклуб» в учнів профільної школи.

Матеріали та методи дослідження. У процесі роботи використано методи теоретичного аналізу сучасних наукових психолінгвістичних і методичних джерел, узагальнення педагогічного досвіду та спостереження, а також творчого синтезу отриманих результатів у контексті предмета дослідження.

Результати дослідження. У ході теоретико-методологічного дослідження аудіювання розглядається з позицій сучасної психолінгвістики, педагогічної психології та методики навчання іноземних мов як складний і багаторівневий процес, що інтегрує сенсорне сприйняття, когнітивну обробку та емоційно-вольову регуляцію. Його складність зумовлена тим, що він відбувається у режимі реального часу та не залишає можливості для повернення до мовного сигналу, як це можливо під час читання. У цьому полягає принципова відмінність аудіювання від інших видів мовленнєвої діяльності, що вимагає від учня не лише високої концентрації уваги, а і сформованих компенсаторних стратегій розуміння (Засєкіна, Засєкін, 2008).

Аудіювання є активним рецептивним видом мовленнєвої діяльності, у процесі якого здійснюється сприйняття, декодування й осмислення мовного повідомлення на основі контексту, фонових знань і когнітивних стратегій. Воно передбачає взаємодію таких механізмів: перцептивного (ідентифікація звукових одиниць, інтонацій, наголосу); мнемічного (утримання інформації в оперативній пам'яті); когнітивного (інтерпретація змісту, прогнозування); емоційно-мотиваційного, який забезпечує залучення та розуміння (Kim, 2014; Tran, Nguyen, & Huynh, 2024).

Психолінгвістичні моделі аудіювання підкреслюють також роль так званих топ-даун і боттом-ап процесів. Gilakjani & Sabouri (2016) відзначають, що у старшій школі відбувається поступовий перехід від переважання «знизу-вгору» обробки сигналу, яка ґрунтується на акустичних і фонетичних характеристиках, до інтегрованої «згори-вниз», коли провідним стає прогнозування змісту на основі контексту та знань про світ. Це пояснює, чому для старшокласників надзвичайно важливим є використання автентичних матеріалів, які дають можливість тренувати обидва механізми.

У зарубіжних дослідженнях психолінгвістичні аспекти аудіювання послідовно описуються як багатокомпонентний процес, де поєднуються сенсорні, когнітивні та афективні механізми. Gilakjani & Sabouri (2016) підкреслюють, що успішність слухання іноземної мови значною мірою залежить від взаємодії нижньорівневих навичок (розпізнавання звуків, інтонаційних моделей) і вищих когнітивних стратегій, пов'язаних із прогнозуванням, інтерпретацією та перевіркою гіпотез щодо змісту почутого. Такий підхід вказує на те, що аудіювання не є одномоментним актом, а розгортається як динамічний процес, у якому слухач одночасно сприймає, аналізує і співвідносить інформацію з попереднім досвідом.

Field (2008) розглядає аудіювання крізь призму психологічних механізмів короткочасної та довготривалої пам'яті, акцентуючи на проблемі обмеженого обсягу робочої пам'яті, яка часто не встигає утримувати всі елементи мовленнєвого потоку. Саме тому, як підкреслює дослідник, ефективність слухача залежить від здатності оперативно виділяти ключову інформацію та відсікати другорядне, що має безпосереднє значення для навчання іноземних мов у старшій школі.

Зі свого боку Nation і Newton (2009) визначають аудіювання як ключовий вид мовленнєвої діяльності, у якому відбувається не лише формування лексичних та граматичних навичок, а й розвиток стратегій критичного аналізу інформації. Автори вказують на важливість поступового збільшення обсягу мовного матеріалу й різноманітності джерел, що дозволяє тренувати когнітивну гнучкість слухача та його здатність до швидкого переходу між різними контекстами.

Значний внесок у дослідження метакогнітивних стратегій слухача зробили Vandergrift і Goh (2012). Вони зазначають, що аудіювання стає ефективним лише тоді, коли учень здатен усвідомлювати власні труднощі, контролювати процес сприйняття і застосовувати компенсаторні стратегії у випадку

виникнення бар'єрів. На думку цих авторів, ключову роль відіграє здатність учня переходити від простого розпізнавання мовного сигналу до активного прогнозування й формування гнучких стратегій розуміння, що дозволяє досягати більшої автономії у навчанні.

Як підкреслюють Vandergrift і Goh (2012), аудіювання виступає не пасивною, а глибоко інтерактивною діяльністю, що залучає учнів до складних процесів прогнозування, осмислення та інтеграції почутого.

У сучасній освітній парадигмі результативність навчання аудіювання нерозривно пов'язана з емоційно-мотиваційними чинниками.

На думку Д. Хармера, використання автентичних матеріалів, зокрема документальних фільмів, здатне створювати емоційний резонанс, який підсилює залученість учнів і робить процес аудіювання природнішим та більш наближеним до реальних комунікативних ситуацій (Harmer, 2015).

Цікавими є також результати досліджень Wang (2021), яка довела, що психологічний стан учнів має безпосередній вплив на якість аудіювання: високий рівень тривожності значно знижує продуктивність слухання, тоді як позитивний емоційний фон, створений за допомогою інтерактивних матеріалів, суттєво підвищує рівень розуміння. Це підтверджує необхідність врахування афективних факторів поряд із когнітивними.

Abdolrezapour (2021) підкреслює важливість позитивного психологічного налаштування у процесі слухання, доводячи, що інтеграція емоційно-підтримувальних інтервенцій сприяє не лише кращому сприйняттю мовлення, а й зниженню рівня тривожності. У профільній школі це набуває особливої актуальності, адже саме в підлітковому віці учні стикаються з внутрішнім бар'єром страху непорозуміння. Таким чином, мета навчання аудіювання включає також завдання створення психологічно безпечного освітнього простору, у якому школяр відчуває себе впевненим співрозмовником.

Важливим складником мети є також формування метакогнітивних умінь. Т. Полонська (2014) зазначає, що під час прослуховування автентичних матеріалів учні вчаться не лише сприймати зміст, а й оцінювати власний процес розуміння: виявляти труднощі, визначати стратегії їх подолання, контролювати темп і спосіб роботи з матеріалом. Таким чином, аудіювання стає інструментом розвитку навчальної автономії, що є ключовим завданням профільної освіти.

Якщо перший вимір мети навчання англomовного аудіювання визначається розвитком базових слухових умінь, то другий рівень стосується формування в учнів здатності використовувати ці навички у складних комунікативних і когнітивних ситуаціях. Dimassi (2017) наголошує, що саме цілеспрямоване оволодіння стратегіями перед- і післяаудіювальної діяльності забезпечує поступовий перехід від механічного розпізнавання сигналів до усвідомленого аналізу й критичного осмислення повідомлення. Це означає, що мета формування компетентності виходить за межі технічного тренування слуху й охоплює розбудову інтелектуальної бази, яка дозволяє школярам орієнтуватися у змістовно насичених іншомовних текстах.

Отже, зміст компетентності в аудіюванні неможливо зводити лише до мовних форм – він повинен відображати багатогранність іншомовного простору. Gilakjani & Sabouri (2016) також наголошують, що подолання бар'єрів у слуханні можливе лише за умов систематичної роботи з автентичними текстами, які містять багатий спектр фонетичних, інтонаційних і соціолінгвістичних особливостей.

З точки зору шкільної практики важливо враховувати, що аудіювання у старшокласників є ще й засобом виховання в учнів здатності працювати з автентичними матеріалами. Wang (2021) у своєму дослідженні підкреслює роль емоційних чинників, зокрема задоволення та зниження тривожності, у досягненні більш високих результатів у слуханні. Отже, мета навчання аудіювання включає не лише когнітивно-процесуальні, але й емоційно-регулятивні компоненти.

Особливе місце посідає завдання адаптації учнів до непередбачуваних умов реального спілкування. Papanariti (2018) доводить, що підготовка до сприйняття матеріалу через прогнозування змісту та розробку сценаріїв комунікації створює передумови для активного використання стратегій аудіювання. Відповідно, мета навчання полягає у формуванні вміння не лише розуміти текст, а й бути готовим до зміни темпу, акцентів чи мовленнєвих стратегій мовця.

Система вправ і завдань для формування компетентності в аудіюванні має бути цілісною і багаторівневою. Nation і Newton (2009) у своїй праці наголошують, що розвиток умінь слухання повинен передбачати поступове ускладнення навчальних завдань – від контрольованих вправ до відкритих комунікативних ситуацій.

При цьому інтеграція сучасних технологій стає не лише інструментом, а й органічним змістовим елементом навчання. Hsu (2024) у своєму дослідженні показує, що ефективність вправ на аудіювання значно підвищується тоді, коли вони побудовані на принципах інтерактивності та поєднують різні канали сприйняття.

Психолого-методичні засади інтерактивного навчання формуються на ідеї суб'єктності учня, його активної ролі у конструюванні власного знання, де учень є учасником комунікативного простору, здатним

висловлювати, відстоювати і трансформувати власні думки під впливом колективної дискусії. В основі цього підходу закладена ідея навчальної взаємодії, яка не лише розвиває мовленнєві навички, а і сприяє формуванню критичного мислення, рефлексії та культурної толерантності (Podosynnikova, 2024).

Інтерактивні технології забезпечують можливість комплексно тренувати сенсорні, когнітивні та мовленнєві механізми аудіювання у природному для них середовищі: учні слухають, одразу аналізують, формують гіпотези та перевіряють їх через обговорення з іншими учасниками групи. Це стимулює розвиток стратегій прогнозування й компенсаторного розуміння, які є необхідними під час сприйняття автентичного мовлення.

Технологія «кіноклуб», що ґрунтується на використанні автентичних фільмів (Подосиннікова, Кривошия, 2022), розглядається нами крізь призму цифрового сторітелінгу (Podosynnikova, 2024) та поєднує у собі інтерактивний і культурологічний потенціал. Вона не лише активізує слухові та візуальні канали сприйняття, а й вводить учнів у контекст іншомовної культури, роблячи їх безпосередніми учасниками комунікації. У психолого-методичному вимірі це означає, що сприйняття іншомовного мовлення супроводжується емоційним зануренням, співпереживанням і співучастю, що значно підвищує ефективність запам'ятовування і розуміння почутого. Методика «інтерактивний кіноклуб» є ефективним засобом зниження тривожності, стимулювання пізнавальної мотивації та підвищення внутрішньої готовності учнів до іншомовної комунікації (Podosynnikova, 2024).

Важливою характеристикою цієї технології є її багатофункціональність. Вона виконує роль як дидактичного інструмента, що дозволяє працювати з лексико-граматичним матеріалом у природному контексті, так і психологічного стимулятора, який формує позитивне ставлення до іншомовного навчання. Через створення навчальних ситуацій, наближених до реальних, кіноклуб стимулює розвиток у старшокласників умінь передбачати розвиток подій, інтерпретувати приховані смисли, аналізувати невербальні сигнали та виявляти культурні коди.

З огляду на методичну основу інтерактивний кіноклуб органічно поєднує принципи інтерактивності з ідеями комунікативного підходу. Участь у перегляді та обговоренні документальних фільмів сприяє одночасному формуванню мовленнєвих навичок і міжкультурної компетентності, адже учні навчаються не лише слухати й розуміти іншу мову, але і співвідносити почуте з реаліями іншого суспільства. Водночас важливим психологічним фактором є те, що робота з фільмом створює ефект «спільного досвіду», коли учні відчують свою включеність у колективне обговорення, що суттєво підвищує рівень внутрішньої мотивації.

Ця технологія дозволяє гнучко поєднувати формальне і неформальне навчання. Залучення матеріалів, які виходять за межі традиційних підручників, надає процесу автентичності і сприяє тому, що учні сприймають іншомовний матеріал як життєво значущий і практично застосовний. Така інтеграція навчальних і позанавчальних форм активності стимулює самостійну роботу учнів, розширює можливості для індивідуалізації навчання, ефективного формування стратегій аудіювання й підвищує рівень автономії у вивченні мови (Webb & Rodgers, 2009). У цьому сенсі «кіноклуб» як освітня технологія виступає не просто методичним інструментом, а й організаційною формою, що дозволяє зробити навчальний процес відкритим і гнучким.

Узагальнення викладених положень дозволяє подати психолого-методичні засади використання інтерактивної технології «кіноклуб» у формуванні компетентності в англомовному аудіюванні в учнів профільної школи у вигляді структурованої схеми (рис. 1). Вона відображає взаємозв'язок психологічних чинників, методичних орієнтирів, специфіки кіноклубу як освітньої практики та очікуваних результатів.

Отже, інтерактивна технологія кіноклубу не обмежується лише методикою роботи з документальними фільмами. Вона формує цілісний освітній простір, де поєднуються емоційна підтримка, інтелектуальна активність, культурна інтеграція і соціальна взаємодія. Усе це перетворює аудіювання на багатовимірний процес, що виходить за межі традиційного уроку і стає засобом розвитку особистості учня, його готовності до міжкультурної комунікації та самостійного навчання у майбутньому.

Як видно з рис. 1, інтерактивне навчання у форматі кіноклубу поєднує психологічні та методичні засади, які взаємодоповнюють одне одного. Психологічні чинники забезпечують створення безпечного й мотивуючого середовища, де зменшується рівень тривожності та зростає впевненість учнів у власних силах. Методичні орієнтири спрямовані на реалізацію принципу суб'єктності, використання автентичних матеріалів та організацію співпраці, що забезпечує активне залучення старшокласників у навчальний процес. Технологія кіноклубу виступає як інтеграційна форма, де автентичні документальні фільми стають засобом подвійного кодування інформації та створення спільного досвіду. Завдяки цьому забезпечується розвиток аудіативних умінь, міжкультурної компетентності та навчальної автономії, що є стратегічно важливими результатами іншомовної освіти.

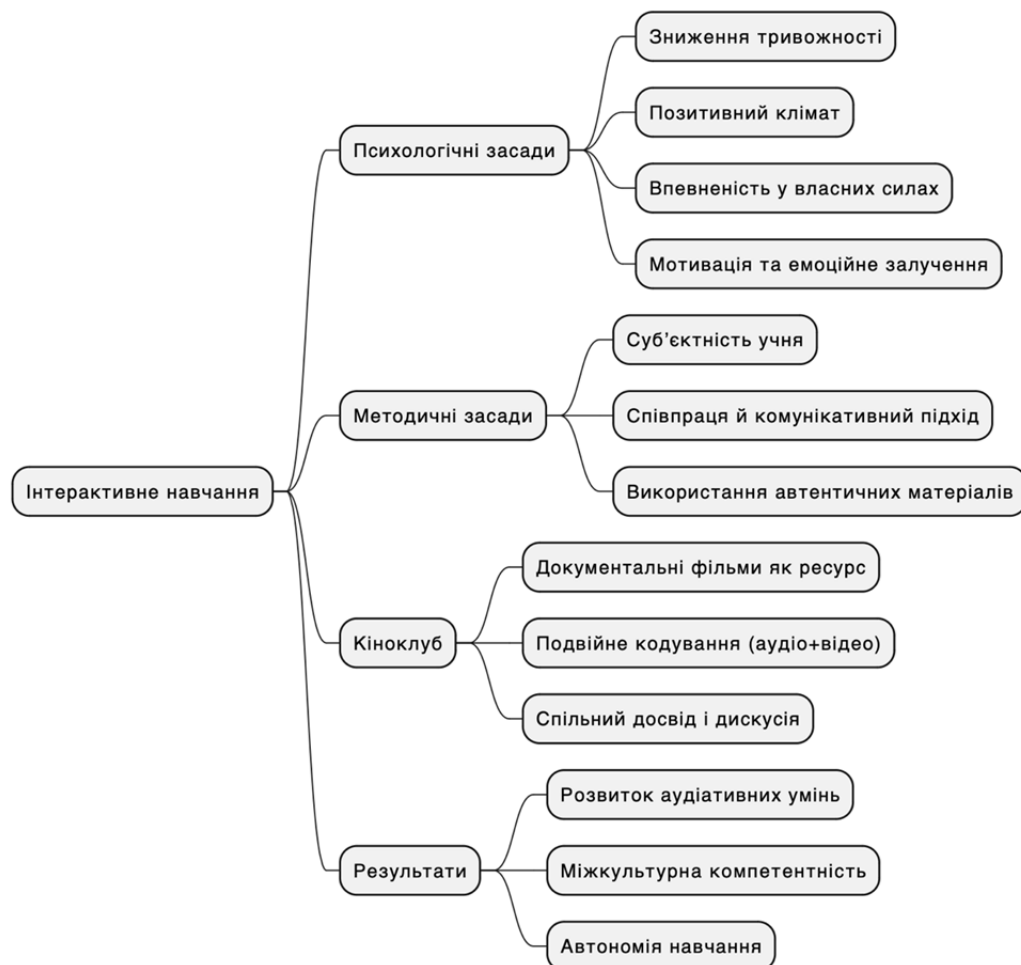

Рис. 1. Психолого-методичні засади інтерактивного навчання іношомовного аудіювання з використанням інтерактивної технології «кіноклуб»

Реалізація інтерактивного навчання у межах технології «кіноклуб» створює можливості для поєднання колективного перегляду, дискусій та різноманітних інтерактивних завдань, дозволяє створити ситуацію реальної комунікативної практики, у якій учні виступають не лише слухачами, а й активними учасниками процесу. Саме це надає кіноклубу статусу ефективного педагогічного інструменту, здатного інтегрувати мовний, культурний та соціально-психологічний виміри навчання.

Актуалізація проблеми використання автентичних документальних фільмів у процесі навчання англomовного аудіювання зумовлена потребою сучасної школи у пошуку засобів, що здатні поєднати освітню ефективність із високим рівнем мотиваційної привабливості. Умови профільної школи вимагають створення навчального середовища, яке одночасно сприяє розвитку когнітивних умінь, формуванню комунікативної компетентності та забезпечує інтеграцію культурного контексту. У цьому аспекті документальні фільми постають як особливий ресурс, що поєднує інформативність, достовірність і автентичність мовного матеріалу, створюючи передумови для занурення учнів у реалії іношомовного середовища.

Фактором ефективності автентичних фільмів як засобу формування іношомовної компетентності в аудіюванні стає їх мультимодальність – багатоканальність інформації: учень одночасно сприймає і вербальний текст, і візуальний ряд, що підвищує когнітивне навантаження, але водночас сприяє кращому закріпленню інформації завдяки ефекту подвійного кодування (Podosynnikova, 2024).

Методичний потенціал документальних фільмів полягає не лише у формуванні слухових навичок, але й у стимулюванні когнітивних механізмів, пов'язаних з аналітичною та критичною обробкою інформації. Порівняно із художніми фільмами чи навчальними відео документальні стрічки презентують реальні події, факти та явища. Структура й зміст таких матеріалів часто включають складні соціальні чи наукові теми, які потребують глибокої інтерпретації та оцінки. Учні вчаться аналізувати інформацію, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головне й робити висновки. Це значно перевищує рівень

звичайного розпізнавання звукових сигналів і наближає аудіювання до справжньої комунікативної практики, де необхідно поєднувати розуміння мовлення з умінням осмислювати й оцінювати отриману інформацію (Gilakjani, 2016; Vandergrift & Goh, 2012).

З педагогічної точки зору використання автентичних документальних відеоматеріалів, які репрезентують широкий спектр соціальних, культурних і наукових тем, сприяє розширенню світогляду учнів та формуванню в них здатності співвідносити почуте з уже наявними знаннями (Sánchez-Auñón, 2023). Це уможливорює формування не лише мовленнєвих навичок, а й уміння аналізувати інформацію, співвідносити її з уже набутими знаннями та робити власні висновки. У профільній школі така здатність є особливо значущою, адже аудіювання перестає бути механічним процесом декодування мовного сигналу, а перетворюється на інтелектуально насичену діяльність, що розвиває критичне мислення і навички міжкультурної інтерпретації.

Важливим складником методичного потенціалу документальних фільмів є їхній вплив на мотивацію учнів. Життєва достовірність поданої інформації створює ефект занурення в іншомовне середовище, що формує шире зацікавлення та внутрішню готовність до взаємодії з матеріалом. Це допомагає подолати типовий для аудіювання бар'єр відчуженості, характерний для абстрактних текстів, і водночас викликає емоційний відгук, який підвищує рівень залученості (Polat & Erişti, 2019). Таким чином, робота з документальними фільмами забезпечує не лише розвиток технічних навичок слухання, а й формування стійкої мотиваційної основи навчальної діяльності.

Особливу увагу слід звернути на психологічний аспект сприйняття документальних фільмів. На відміну від навчальних аудіозаписів, які часто позбавлені емоційного забарвлення, документальне кіно створює відчуття причетності та включеності. Учні не лише сприймають мовний потік, а й емоційно реагують на нього, що сприяє кращому запам'ятовуванню і формує позитивне ставлення до процесу навчання. Дослідження показують, що саме емоційне включення знижує рівень тривожності учнів і допомагає подолати бар'єри у слуханні (Abdolrezapour, 2021; Wang, 2021). У цьому контексті методичний потенціал документальних фільмів розкривається у створенні психологічно безпечного та стимулюючого середовища для навчальної діяльності.

На відміну від адаптованих навчальних текстів, що обмежуються спрощеними мовними структурами, документальні фільми відтворюють автентичність реального мовного потоку, у якому учні стикаються з різноманітними акцентами, варіативністю стилів, паузами й культурно маркованими елементами комунікації. Саме ця автентичність створює можливості для поступового розвитку здатності орієнтуватися у складному мовному середовищі, наближеному до реальних ситуацій міжкультурної взаємодії (Gilmore, 2007; Sherman, 2003).

Окрему увагу слід приділити соціокультурному аспекту документальних фільмів. Вони несуть у собі культурно марковані смисли, що дозволяють учням знайомитися з традиціями, соціальними практиками та світоглядними моделями інших культур. У такий спосіб методичний потенціал документальних фільмів виходить за межі суто мовного навчання й постає як засіб цілісного розвитку особистості.

Не менш суттєвим є виховний компонент, що формується завдяки роботі з документальними фільмами, які нерідко порушують питання сталого розвитку глобального характеру – екологічні проблеми, наукові відкриття, соціальні явища, культурні традиції. Це розширює кругозір учнів, стимулює їхнє залучення до світового дискурсу й водночас формує ціннісні орієнтири, що є невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу.

Обговорення результатів. Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що формування компетентності в англomовному аудіюванні учнів профільної школи є багатовимірним і системним процесом, який охоплює когнітивний, комунікативний, соціокультурний та афективний компоненти. Мета цього процесу виходить далеко за межі оволодіння технічними навичками сприймання мовлення на слух і передбачає розвиток у школярів цілісної здатності до інтерпретації, аналізу та критичного осмислення автентичних іншомовних текстів.

У старшій школі актуалізується потреба у розвитку стратегій усвідомленого слухання, що включають уміння вилучати основну ідею, визначати деталі, аналізувати мовленнєві інтенції та співвідносити інформацію з ширшим культурним і соціальним фоном. Водночас важливим елементом є психологічна підтримка: формування впевненості, зниження рівня тривожності та створення безпечного середовища для практики аудіювання.

Таким чином, формування компетентності в англomовному аудіюванні в умовах профільної школи постає як складний і багатогранний процес, що поєднує когнітивний, мовленнєвий і соціокультурний виміри. Його мета полягає не лише у розвитку технічних навичок розпізнавання та декодування звукового сигналу, а й у становленні здатності школярів здійснювати цілісне розуміння автентичного мовлення, інтерпретувати його зміст у контексті комунікативних ситуацій і застосовувати набуті знання

в умовах іншомовної взаємодії. Це поєднання технічних, когнітивних, емоційних і культурних умінь, яке забезпечує готовність старшокласників до ефективної академічної, професійної та міжособистісної іншомовної комунікації.

Зміст навчання аудіювання повинен забезпечувати поетапність і поступовість – від тренування базових слухових умінь до застосування складних стратегій прогнозування, інтеграції та оцінювання почутої інформації.

Застосування технології «кіноклуб» сприяє поєднанню когнітивного, емоційного та соціального аспектів навчання, що забезпечує сталість внутрішньої мотивації.

Особливе значення для ефективної реалізації інтерактивної технології «кіноклуб» мають автентичні матеріали, які моделюють реальні комунікативні ситуації та створюють умови для міжкультурної взаємодії. Вони не лише розширюють мовний і культурний досвід школярів, але й формують здатність застосовувати знання у практичному контексті. Автентичні фільми виступають своєрідним «містком» між навчальною аудиторією та реальним світом, формуючи у школярів здатність сприймати мовлення у його природному функціонуванні. Водночас вони відкривають простір для реалізації інтегрованих підходів до навчання, де поєднуються мовні, когнітивні та культурні аспекти освітнього процесу.

Використання документальних фільмів у форматі кіноклубу створює природні умови для підвищення мотивації, оскільки автентичні матеріали відображають реальні життєві ситуації, суспільні проблеми чи культурні явища, які здатні зачепити школярів емоційно. Коли навчальний матеріал не лише інформативний, а й викликає інтерес і внутрішній відгук, учні стають більш мотивованими до глибокого аналізу почутого.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що методичний потенціал автентичних документальних фільмів у навчанні аудіювання полягає у створенні багатовимірного освітнього простору, де поєднуються мовні, когнітивні, емоційні та культурні чинники. Їх використання забезпечує не лише технічний розвиток навичок слухання, а й формування глибших інтелектуальних і соціальних компетентностей. Вони здатні стати тим ресурсом, який не просто полегшує процес навчання, а робить його справді осмисленим, мотивуючим і відкритим до міжкультурної взаємодії.

Відповідно, у процесі розробки методики формування компетентності в англomовному аудіюванні на матеріалі автентичних документальних фільмів в учнів профільної школи з використанням технології «інтерактивний кіноклуб» доцільно виділити послідовність етапів, що забезпечують поступовий розвиток умінь аудіювання та забезпечення стадій інтерактивного навчання іноземних мов (Podosynnikova, 2024). У формуванні завдань важливо враховувати когнітивні стилі учнів і добирати прийоми навчання, які сприяють розвитку критичного мислення та вмінь соціально-емоційного навчання (Podosynnikova, 2024).

Висновки. Інтерактивне навчання англomовного аудіювання на основі автентичних документальних фільмів є ефективним засобом формування мовної компетентності, що поєднує емоційний вплив, когнітивну активність і соціальну взаємодію. Запропоновані прийоми відповідають принципам компетентнісного підходу: забезпечують інтеграцію мовленнєвої, соціокультурної і стратегічної компетентностей, а також формують здатність до саморегуляції навчання. У цьому полягає потенціал технології «кіноклуб» як інноваційного засобу розвитку іншомовної комунікативної компетентності в профільній школі.

Запропонована типологія прийомів і засобів технології «кіноклуб» може слугувати методичною моделлю для практичного застосування у старшій школі. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою результативності різних типів вправ щодо формування стратегій аудіювання та розвитку критичного мислення учнів.

Література

Abdolrezapour P., Ghanbari N. The Effect of Positive Psychology Intervention on EFL Learners' Listening Comprehension. *Journal of Psycholinguistic Research*. 2021. Vol. 50, No. 5. P. 1159–1180. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10936-021-09780-5>.

Digital Technologies for Teaching English as a Foreign/Second Language : a collective monograph / Н. Антоненко et al. ; ed. by І. Школа, Б. Салюк. Житомир : Євро-Волинь, 2024. 352 p.

Dimassi A. Strategies and Predictors of EFL Listening Comprehension. *Arab World English Journal*. 2017. Vol. 8, No. 3. P. 154–171. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol8no3.11>.

Field J. *Listening in the Language Classroom*. Cambridge University Press, 2009. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511575945>.

Gilakjani A. P., Sabouri N. B. Learners' Listening Comprehension Difficulties in English Language Learning: A Literature Review. *English Language Teaching*. 2016. Vol. 9, No. 6. P. 123. DOI: <https://doi.org/10.5539/elt.v9n6p123>.

- Gilmore A. Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*. 2007. Vol. 40, No. 2. P. 97–118. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0261444807004144>.
- Harmer J. The practice of English language teaching. 4th ed. Harlow : Pearson, 2015.
- Hsu Y. H. An Analysis of the Effectiveness of Listening Activities in Improving English Learning/Reading (L2 Language-English). *SHS Web of Conferences*. 2024. Vol. 200. P. 02022. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202420002022>.
- Kim Y.-S., Phillips B. Cognitive Correlates of Listening Comprehension. *Reading Research Quarterly*. 2014. Vol. 49, No. 3. P. 269–281. DOI: <https://doi.org/10.1002/rrq.74>.
- Newton J. M., Nation I. S. P. Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. Routledge, 2020. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429203114>.
- Paranapit K. EFL Learners' Pre-Listening Strategy Use. *rEFLECTIONS*. 2018. Vol. 25, No. 1. P. 97–115. DOI: <https://doi.org/10.61508/refl.v25i1.136269>.
- Podosynnikova H., Kryvosyia K. "Film club" as the interactive technology in pre-service English teachers training. *The scientific and methodological journal "Foreign Languages"*. 2022. No. 2. P. 32–46. DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.2.262813>.
- Polat M., Erişti B. The effects of authentic video materials on foreign language listening skill development and foreign language listening anxiety at different levels of English proficiency. *International Journal of Contemporary Educational Research*. 2019. Vol. 6, No. 1. P. 135–154. DOI: <https://doi.org/10.33200/ijcer.567863>.
- Sánchez-Auñón E., Férez-Mora P. A., Monroy-Hernández F. The use of films in the teaching of English as a foreign language: a systematic literature review. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*. 2023. Vol. 8, No. 10. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40862-022-00183-0>.
- Sherman J. Using authentic video in the language classroom. New York : Cambridge University Press, 2003. 288 p.
- Tran T. Y., Nguyen T. M. H., Huynh A. T. Exploring the social and emotional aspects of teaching and learning English as a foreign language. *VNU Journal of Foreign Studies*. 2024. Vol. 40, No. 1. P. 166–187. DOI: <https://doi.org/10.63023/2525-2445/jfs.ulis.5185>.
- Vandergrift L. Teaching and Learning Second Language Listening. Routledge, 2012. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203843376>.
- Wang L., MacIntyre P. Second language listening comprehension: The role of anxiety and enjoyment in listening metacognitive awareness. *Studies in Second Language Learning and Teaching*. 2021. Vol. 11, No. 4. P. 491–515. DOI: <https://doi.org/10.14746/ssllt.2021.11.4.2>.
- Webb S., Rodgers M. P. H. Vocabulary Demands of Television Programs. *Language Learning*. 2009. Vol. 59, No. 2. P. 335–366. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9922.2009.00509.x>.
- Засекина, Л. В., Засекин С. В. Психолінгвістична діагностика : навчальний посібник. Луцьк : РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2008. 188 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/503/1/psycholingv_diagn.pdf.
- Полонська Т. К. Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи : методичні рекомендації. Київ : Пед. думка, 2014. 80 с.

The psychological and methodological potential of using the interactive 'Film Club' technology for developing competence in English listening comprehension based on authentic documentary films among high school profile students

Podosynnikova Hanna

*PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor,
Head of the English Philology and Linguodidactics Chair
State Institution "Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko",
Sumy, Ukraine*

Skorobahatko Dariia

*Higher Education Student
State Institution "Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko",
Sumy, Ukraine*

The study explores the potential of an interactive learning approach, the “film club”, using authentic documentary films to develop English listening competence among high school students in specialized programs. The relevance of this research is determined by the increasing need for effective strategies to enhance learners’ motivation, critical thinking, and receptive skills in the context of digital and multimedia education. The article aims to identify psycholinguistic, methodological, and cognitive features of listening as a type of language activity, describe the interactive “film club” technology, and examine its application for fostering English listening competence and socio-emotional engagement in high school students. The research employed a qualitative analysis of the technology’s implementation, including classroom observations, structured interviews, and analysis of students’ reflective reports, to evaluate its impact on learners’ cognitive, social, and emotional involvement. Findings indicate that the “film club” facilitates the development of listening strategies at multiple levels of complexity, strengthens intercultural understanding, and enhances collaborative skills, which are essential for sustainable learning motivation and the development of autonomous learning behaviors. The study also substantiates the psychological and methodological potential of the “film club” approach, highlighting its adaptability to diverse learning contexts, and outlines the principles for designing an effective teaching methodology. The proposed typology of techniques, including pre-viewing preparation, guided discussion, and post-viewing reflective exercises, can serve as a practical model for applying interactive listening activities in high school curricula. Future research should empirically assess the comparative effectiveness of different types of exercises in developing listening strategies, promoting analytical thinking, and fostering students’ independent interpretation of authentic audio-visual materials. The findings contribute to a deeper understanding of how interactive and media-based pedagogical practices can be integrated into language education to achieve meaningful learning outcomes.

Keywords: interactive learning, listening comprehension, competence, film club, authentic documentary films, learning motivation.

References

- Abdolrezaipoor, P., & Ghanbari, N. (2021). The effect of positive psychology intervention on EFL learners’ listening comprehension. *Journal of Psycholinguistic Research*, 50(5), 1159–1180. <https://doi.org/10.1007/s10936-021-09780-5>.
- Antonenko, N., Konovalenko, T., Korol, T., Podosynnikova, H., Prokopchuk, N., Saliuk, B., Shevchenko, M., & Shkola, I. (2024). Digital technologies for teaching English as a foreign/second language [Tsyfrovii tekhnolohii navchannia anhliiskoi movy yak inozemnoi/druhoi movy]. In I. Shkola & B. Saliuk (Eds.), *Yevro-Volyn*.
- Dimassi, A. (2017). Strategies and predictors of EFL listening comprehension. *Arab World English Journal*, 8(3), 154–171. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol8no3.11>.
- Field, J. (2008). *Listening in the language classroom*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511575945>.
- Gilakjani, A. P., & Sabouri, N. B. (2016). Learners’ listening comprehension difficulties in English language learning: A literature review. *English Language Teaching*, 9(6), 123. <https://doi.org/10.5539/elt.v9n6p123>.
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40(2), 97–118. <https://doi.org/10.1017/S0261444807004144>.
- Harmer, J. (2015). *The practice of English language teaching* (4th ed.). Pearson.
- Hsu, Y. H. (2024). An analysis of the effectiveness of listening activities in improving English learning/reading (L2 language-english). *SHS Web of Conferences*, 200, 02022.
- Kim, Y.-S., & Phillips, B. (2014). Cognitive correlates of listening comprehension. *Reading Research Quarterly*, 49(3), 269–281. <https://doi.org/10.1002/rrq.74>.
- Newton, J. M., & Nation, I. S. P. (2020). *Teaching ESL/EFL listening and speaking*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429203114>.
- Paranapit, K. (2018). EFL learners’ pre-listening strategy use. *rEFlections*, 25(1), 97–115. <https://doi.org/10.61508/refl.v25i1.136269>.
- Podosynnikova, H., & Kryvosyha, K. (2022). “Film club” yak interaktyvna tekhnolohiia u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy [“Film club” as the interactive technology in pre-service English teachers’ training]. *Inozemni movy – Foreign languages*, 2, 32–36. <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.2.262813> [in Ukrainian].

Polat, M., & Erişti, B. (2019). The effects of authentic video materials on foreign language listening skill development and foreign language listening anxiety at different levels of English proficiency. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 6(1), 135–154. <https://doi.org/10.33200/ijcer.567863>.

Polonska, T. K. (2014). Profilne navchannia inozemnoi movy uchniv starshoi shkoly: Metodychni rekomendatsii [Profile teaching of a foreign language to high school students: Methodical recommendations]. Kyiv: Pedahohichna Dumka [in Ukrainian].

Sánchez-Auñón, E., Férrez-Mora, P. A., & Monroy-Hernández, F. (2023). The use of films in the teaching of English as a foreign language: a systematic literature review. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 8(10). <https://doi.org/10.1186/s40862-022-00183-0>.

Sherman, J. (2003). *Using Authentic Video in the Language Classroom*. Cambridge University Press.

Tran, T. Y., Nguyen, T. M. H., & Huynh, A. T. (2024). Exploring the social and emotional aspects of teaching and learning English as a foreign language. *VNU Journal of Foreign Studies*, 40(1), 166–187. <https://doi.org/10.63023/2525-2445/jfs.ulis.5185>.

Vandergrift, L. (2012). *Teaching and learning second language listening*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203843376>.

Wang, L., & MacIntyre, P. (2021). Second language listening comprehension: The role of anxiety and enjoyment in listening metacognitive awareness. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 11(4), 491–515. <https://doi.org/10.14746/ssllt.2021.11.4.2>.

Webb, S., & Rodgers, M. P. H. (2009). Vocabulary demands of television programs. *Language Learning*, 59(2), 335–366. <https://doi.org/10.1598/RRQ.44.3.3>.

Zasiekina, L. V., & Zasiekin, S. V. (2008). *Psykholingvistychna diahnostyka* [Psycholinguistic diagnostics]. Lutsk: RVV “Vezha” Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Retrieved from: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/503/1/psycholingv_diagn.pdf [in Ukrainian].

Received: November 08, 2025

Accepted: December 09, 2025

Published: December 30, 2025